

PHAEDRVS

1, 1. Lupus et agnus

Ad rivum eundem lupus et agnus venerant
siti compulsi; superior stabat lupus
longeque inferior agnus. Tunc fauce improba
latro incitatus iurgii causam intulit.

«Cur» inquit «turbulentam fecisti mihi
aquam bibenti?». Laniger contra timens:
«Qui possum, quaeso, facere, quod quereris,
lupe?

A te decurrit ad meos haustus liquor».

Repulsus ille veritatis viribus:

«Ante hos sex menses male» ait «dixisti mihi».

Respondit agnus: «Equidem natus non eram».

«Pater hercle tuus» ille inquit «male dixit
mihi».

Atque ita correptum lacerat iniusta nece.

Haec propter illos scripta est homines fabula,
qui fictis causis innocentes opprimunt.

1, 4. Canis per fluvium carnem ferens

Amittit merito proprium qui alienum appetit.
Canis per flumen carnem dum ferret natans,
lymptharum in speculo vidit simulacrum suum,
aliamque praedam ab altero ferri putans
eripere voluit. Verum decepta aviditas
et quem tenebat ore dimisit cibum
nec quem petebat potuit adeo attingere.

1, 5. Vacca et capella, ovis et leo

Numquam est fidelis cum potente societas:
testatur haec fabella propositum meum.

Vacca et capella et patiens ovis iniuriae
socii fuere cum leone in saltibus.

Hi cum cepissent cervum vasti corporis,
sic est locutus, partibus factis, leo:

«Ego primam tollo, nominor quoniam leo;
secundam, quia sum fortis, tribuetis mihi;
tum, quia plus valeo, me sequetur tertia;
malo afficietur, si quis quartam tetigerit».

Sic totam praedam sola improbitas abstulit.

1, 7. Vulpis ad personam tragicam

Personam tragicam forte vulpes viderat:

«O quanta species» inquit «cerebrum non
habet!»

Hoc illis dictum est quibus honorem et gloriam
Fortuna tribuit, sensum communem abstulit.

1, 9. Passer ad leporem consiliator

Sibi non cavere et aliis consilium dare
stultum esse paucis ostendamus versibus.

Oppressum ab aquila, fletus edentem graves,
leporem obiurgabat passer: «Vbi pernicitas
nota» inquit «illa est? Quid ita cessarunt
pedes?».

Dum loquitur, ipsum accipiter necopinum rapit
questuque vano clamitantem interficit.

Lepus semianimus: «Mortis en solacium!

Qui modo securus nostra inridebas mala,

simili querela fata deploras tua».

1, 10. Lupus et vulpes iudice simio

Quicumque turpi fraude semel innotuit,
etiam si verum dicit, amittit fidem.

Hoc adtestatur brevis Aesopi fabula.

Lupus arguebat vulpem furti crimine;
negabat illa se esse culpae proximam.

Tunc iudex inter illos sedit simius.

Uterque causam cum perorassent suam,
dixisse fertur simius sententiam:

«Tu non videris perdidisse quod petis;
te credo subripuisse quod pulchre negas».

2, 7. Muli duo et vectores

Muli gravati sarcinis ibant duo:

unus ferebat fiscos cum pecunia,

alter tumentes multo saccos hordeo.

Ille onere dives celsa it cervice eminens
clarumque collo iactans tintinnabulum,
comes quieto sequitur et placido gradu.

Subito latrones ex insidiis advolant
interque caedem ferro mulum sauciant,
diripiunt nummos, negligunt vile hordeum.

Spoliatus igitur casus cum fleret suos,
«equidem» inquit alter «me contemptum
gaudeo;

nam nil amisi nec sum laesus vulnere».

Hoc argumento tuta est hominum tenuitas;
magnae periculo sunt opes obnoxiae.

3, 17. Arbores in deorum tutela

Olim quas vellent esse in tutela sua,

divi legerunt arbores. Quercus Iovi

et myrtus Veneri placuit, Phoebus laurea,

pinus Cybelae, populus celsa Herculi.

Minerva admirans, quare steriles sumerent

interrogavit. Causam dixit Iuppiter:
«Honorem fructu ne videamur vendere».
«At mehercules narrabit quod quis voluerit,
oliva nobis propter fructum est gravior».
Tunc sic deorum genitor atque hominum sator:
«O nata, merito sapiens dicere omnibus!
Nisi utile est quod facimus, stulta est gloria».
Nihil agere quod non prosit fabella admonet.

4, 1. Asinus et Galli

Qui natus est infelix, non vitam modo
tristem decurrit, verum post obitum quoque
persequitur illum dura fati miseria.
Galli Cybeles circum in quaestus ducere
asinum solebant baiulantem sarcinas.
Is cum labore et plagis esset mortuus,
detracta pelle sibi fecerunt tympana.
Rogati mox a quodam, delicio suo
quidnam fecissent, hoc locuti sunt modo:
«Putabat se post mortem securum fore;
ecce aliae plagae congeruntur mortuo».

4, 3. De vulpe et uva

Fame coacta vulpes alta in vinea
uvam appetebat summis saliens viribus;
quam tangere ut non potuit, discedens ait:
«Nondum matura est; nolo acerbam sumere».
Qui facere quae non possunt verbis elevat,
ascribere hoc debebunt exemplum sibi.

4, 10. De vitiis hominum

Peras imposuit Iuppiter nobis duas:
propriis repletam vitiis post tergum dedit,
alienis ante pectus suspendit gravem.
Hac re videre nostra mala non possumus;
alii simul delinquant, censores sumus.

4, 12. Malas esse divitias

Opes invisae merito sunt forti viro,
quia dives arca veram laudem intercipit.

Caelo receptus propter virtutem Hercules
cum gratulantes persalutasset deos,
veniente Pluto, qui Fortunae est filius,
avertit oculos. Causam quaesivit pater.
«Odi» inquit «illum, quia malis amicus est
simulque obiecto cuncta corrumpit lucro».

4, 20. Serpens. Misericordia nociva

Qui fert malis auxilium post tempus dolet.
Gelu rigentem quidam colubram sustulit
sinuque fovit contra se ipse misericors;
namque ut refecta est, necuit hominem
protinus.
Hanc alia cum rogaret causam facinoris,
respondit: «Ne quis discat prodesse improbis».

4, 24. Mons parturiens

Mons parturibat, gemitus immanes ciens,
eratque in terris maxima expectatio.
At ille murem peperit. Hoc scriptum est tibi,
qui, magna cum minaris, extricas nihil.

5, 6. Calvus et quidam aequae pilis defectus

Invenit calvus forte in trivio pectinem.
Accessit alter aequae defectus pilis.
«Heia!» inquit «in commune quodcumque est
lucri!».
Ostendit ille praedam et adiecit simul:
«Superum voluntas favit; sed fato invido
carbonem, ut aiunt, pro thesauro invenimus».
Quem spes delusit, huic querela convenit.

App. 12. Asinus ad lyram

Asinus iacentem vidit in prato lyram.
Accessit et temptavit chordas ungula;
sonuere tactae. «Bella res, sed mehercules
male cessit,» inquit «artis quia sum nescius.
Si repperisset aliquis hanc prudentior,
divinis aures oblectasset cantibus».
Sic saepe ingenia calamitate intercidunt.